

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Napad na Pašiča bi bili gotovi krogi v Beogradu prav radi naprtili Hrvatom in Slovencem ali z eno besedo vsem proticentralistom. Takoj po atentatu so beograjska uredništva razobesila lepake, da je napadalec Hrvat in Radičev, ki je hotel vzeti Pašiču življenje radi ostre politike proti Hrvatom, potem se je pa doglalo ravno nasprotno, da je atentator pravi Srbin, Mitjutin Rajič po imenu in da je streljal, ker se mu je zdelo, da se s Hrvati preveč milo postopa, z njim, pravim Srbem pa slabo in krivično. Atentator Rajič je sin nekdanjega bogatega vinskega trgovca iz Gradišta v Srbiji. Oče se je pečal tudi s politiko, bil je vnet pristaša Karadjordjevičev in radi tega ga je vlada pod Obrenoviči preganjala, moral je bežati na Ogrsko in ko je bil leta 1903 ubit zadnji kralj Obrenovičevega rodu in so Karadjordjeviči zasedli srbski prestol, se je zopet vrnil v Srbijo. Rodbina pa ni imela sreče. Oče je umrl v blaznosti, brat je tudi zblaznel, ker je bil spolno bolan, sestra se je sama usmrtila in tudi atentator je spolno bolan in slabo vzgojen. Ima komaj 26 let, vojakov ni služil, pač pa je imel brez prave izobrazbe službo pri vojnoodškodninski komisiji in je vlekli nad 2 tisoč frankov na mesec. Ker se je s svojim predstojnikom skregal, so ga odpustili in prišel je v Beograd prosit za zopetni sprejem. Načelnik v zunanem ministrstvu mu je rekel, da ne bo sprejet, ker ga Pašič ne mara. Radi tega je v prvi vrsti posegel po revolverju, drugače ga je pa k temu nagnala tudi slaba vzgoja, ki povečuje zločine. Beograjska namigavanja in sumničnja, da bi bili Hrvati v zvezi z napadom in napadalcem, so hrvatski listi dobro zavrnil, češ, da Hrvati še niso nobenega kralja, kraljice ali pa državnika ubili in da tudi ne trpijo one vzgoje, ki nasilje in celo uboje povečuje. Pašiču so čestitali k srečno prestali nevarnosti vsi člani parlamenta, ko se je pa napravil obhod po mestu, so se radikali in demokrati prepirali, kdo bo poprej govoril, orjunci in srbski fašisti bi se pa bili kmalu stepili radi zastav. Orjunci so zahtevali, naj se nosi državna, srbski fašisti so pa hoteli samo srbsko in so to končno tudi dosegli.

V nedeljo je imel v Zagrebu svojo sejo odbor Radičeve stranke, v Sarajevu pa glavni odbor Jugoslovanske muslimanske organizacije. Hrv. rep. seljačka stranka napoveduje najostrejši boj beograjskim oblastnikom in Radič je še posebno naglašal, da morajo biti vezi s srbskim narodom, s srbskim kmetom še zato posebno tesne, ker je nemogoče vsak sporazum s srbsko beograjsko gospodo. Odbor muslimanske organizacije je tudi odobril delo svojih poslancev ter povdarjal, da se hoče tudi v bodoče ravnati sporazumno s Hrvati in Slovenci v boju proti beograjskemu centralizmu.

V Beogradu so sedaj samo seje zakonodajnega odbora in ministrskega sveta. V zakonodajnem odboru radikalski predsednik zaključuje seje kar brez glasovanja, če vidi, da slučajno nima dovolj glasov proti našim in muslimanskim poslancem, iz ministrskih sej se pa nič ne izve, niti to, kako se razvijajo pogajanja o reškem vprašanju.

Radikali se že sedaj pripravljajo na občinske volitve v Srbiji 19. avgusta. Na razna upravna mesta so že začeli pošiljati svoje zaupnike, da bi lažje izpodrinili iz občin demokrate, zemljoradnike in pa južne Turke, organizirane v takozvanem «Džemijetu».

BOLGARIJA.

Nova velekapitalistična vlada jemlje kmetom, kar so pridobili pod zemljoradniško vlado ter nastopa s strašnim nasiljem. Preki sod izreka krvave obsodbe, ječe so polne kmetov in zaupnikov kmetske stranke, vlada pa pošilja v svet vesti, kako je vse v redu in zadovoljno.

ANGLIJA IN FRANCIJA.

Zastopniki angleške vladajoče stranke so se začeli pogajati z Nemci glede vojnih odškodnin in poruhrskega vprašanja; vlada se zaenkrt teh pogajanj še ne udeležuje, poslala je pa Franciji svojo spomenico o ureditvi odškodninskega vprašanja. Če Francija na to spomenico ne da jasnega odgovora, bo Anglija z drugimi državami sama začela pogajanja in bo Francijo označila kot odgovorno na propadu cele Evrope. Anglija si je že utrdila državni krog in države, ki slepo sledijo Franciji, kakor na pirmer naša, bodo prišle še v veliko zadrego: ali jih Francija izrabi ali si pa nakopljejo angleško neprijateljstvo.

MED RUMUNJO IN POLJSKO

je bila povodom obiska rumunskega kralja v Varšavi sklenjena vojaška zveza na pet let, ki je naperjena proti Rusiji.

NOČEMO SE NE POSRBITI IN NE POHRVATITI.

Veliki boj je bil slovenski narod cela desetletja proti ponemčevanju. Nakane Nemcev in nemčurjev niso uspeli. Pred svetovno vojsko se je naša narodna borba preokrenila toliko na bolje za slovensko stvar, da je organiziran slovenski rod napredoval ne samo na kulturnem, ampak tudi na gospodarskem in političnem polju. Na meji smo prodirali. Iztrgali smo Nemcem in nemčurjem občino za občino, postojanko za postojanko. Naš narod se ni hotel ponemčiti, hotel je ostati zvest slovenski materni govorici.

Ko je Slovenija prišla v državo SHS se je kmalu videlo, da Pašičevi in Pribičevičevi Velešrbji hočejo nas Slovence polagoma posrbiti. Da to čimprej dosežejo, na-

jeli so si za Judežve groše samostojneže (Pucelj, Mermolja, Drogenik i. dr.) in demokrate iz Slovenije (Kukovec, Žerjav, Reisner) ter so z njihovo pomočjo na Vidovdan leta 1921 sklenili zloglasno centralistično ustavo.

S pomočjo te velesrbske ustave so položili temelj za gospodarsko (finančno) izrabo Slovenije in za počasno posrbljenje našega ljudstva. In ta svoj načrt Pašičevi ljudje sedaj že dejanski izvršujejo. Le pogledjmo si vse, kar delajo. Strašne nove davke za Slovenijo, od tega 100 milijonov dinarjev za ceste in mostove v celi državi. A od tega samo borih 2 milijona 600.000 dinarjev za Slovenijo. Srbski kmet lahko plačuje davke z obveznicami, ki jih je dobil za precenjeno škodo, ki jo mu je napravila vojska. Nam Slovencem pa so popolnoma odpovedali povrnitev vojnih posojil in 20 odstot. odvzetega denarja. To je gospodarska izraba Slovenije. A narodna? V šole vedno več cirilice, vedno več srbske jezikovne mešanice, slovenske uradnike se meče iz Slovenije v Srbijo in Macedonijo, a srbske v slovenske kraje. To je pričetek posrbljenja. Naši poslanci z vso energijo nastopajo proti takemu postopanju. In po ogromni večini stoji slovensko ljudstvo od izobrazenca do priprostega kmeta ter delavca na strani naših poslancev, koji kličejo Velešrbom: Ne damo se gospodarsko izrabljati in izsešati, nočemo se posrbiti. Zahtevamo samostojnost, avtonomijo naše Slovenije!

Naše ljudstvo od Dravograda do Mure, od Triglava do Kolpe ve, da je gospodarskega izžemanja naših krajev in posrbljenja kriv tudi Radič, ki samo doma vpije, kakor kak židovski kramar, a tje dol v Beograd, kjer se reže kruh pravice, ne gre s svojimi 70 poslanci na pomoč. Radič pa ima s svojo nesrečno politiko še drugo grdo nakano. On hoče naše Slovence pohrvatiti! Le pogledjmo, kar piše njegov «Slobodni dom». Nedavno je zapisal besede: «Ako se posreči naš (Radičev) cilj, se bo hrvatska beseda in hrvatska moč razširila ne samo na jug in vzhod, ampak tudi na sever in zahod (Slovenijo)». To se pravi: Radič bi rad nas Slovence gospodarsko izrabil, kakor nas izrabljajo sedaj Velešrbi. On že sedaj računa na to, kako bi iz šol in uradov izgnal ne samo slovenski jezik ampak tudi slovenske učitelje in uradnike!

Mi pa pravimo: Ne hoste nas! Ne Pašič, ne Pribičevič, ne Radič! Slovenci hočemo ostati Slovenci. Mi si našega milodonečega jezika nismo izmislili, ali ga umetno ustvarili. To je jezik naših pradedov, naših mater in očetov! Kdor bi ga nam hotel vzeti, na ta ali oni način kraliti, njega bo naš narod smatral za roparja!

Zategadelj pa kličemo v imenu ogromne večine zavednega slovenskega ljudstva: Roke proč vi Pašiči, Pribičeviči in Radiči od slovenskega jezika! Nočemo biti ne gospodarsko izžemani od vas, nočemo izgubiti materine besede! Zategadelj pa neustrašeno nadaljujmo borbo za doseg avtonomije Slovenije.

SE NEKAJ O NOVEM VOJASKEM ZAKONU.

Beograd, 29. junija.

Pisal sem že zaporedoma o novem vojaškem zakonu, ki ga po vsej sili hoče upeljati vlada srbskih radikalcev. Ta zakon, ki bo sprejet samo vsled krivde Radičevega zapečnjaštva, bo tako strašno breme za naše uboge fante-vojake, starše, posestnike in občine, da si posameznik tega niti blizu ne predstavlja. Nekaj olajšav so naši poslanci po trpkem boju v odseku sicer dosegli, a najhujših krivic niso mogli odpraviti, ker so v odseku bili z nami samo še zemljoradniki ter bosanski muslimani. Demokrati so še celo za hujši militarizem, kakor radikali. Ljudje božji! Tu vidite, kako velikega kozla v škodo vseh nas strelja Radič, ko čepi v Zagrebu v svoji vili, a naše slovenske poslance pusti same se boriti v državnem zboru.

Kako dolgo bo trajala nova vojaška služba?

V I. pozivu od 20. do 40. v II. od 40. do 50. in v III. pozivu od 50. do 55. leta. Naša poslanca Bedjanič in Škulj sta predlagala povsod skrajšane roke, tako da bi zadnji poziv veljal samo do 48. leta, a demokrati in pa srbski radikali so bili proti. Posrečilo pa se je našima zastopnikoma, da sta dosegla, da se je prvotni načrt za zadnji poziv skrajšal za pet let.

Kadrška služba.

Poslanci Slov. ljudske stranke so izdelali predlog in ga tudi predložili, po katerem bi se namesto stalne armade upeljala domača bramba (milica). V tem slučaju bi za infanterijo veljalo dva mesca, za kavalerijo tri mesce. Ker so srbski poslanci silno zdivjali proti temu predlogu in je skoro prišlo do dejanskih spopadov, je predlog propadel. Nato so naši stavili predlog, da se za infanterijo določi šest mesecev, za kavalerijo in artilerijo pa devet mesecev. A liberalci so se vso silo uprli našemu predlogu. Tako se je sprejel rok 18 mesecev službe za vse vrste vojaštva. Šest mesecev manj službe so pa naši poslanci (posebno pri artileriji) vendar le dosegli s svojim odločnim nastopom.

Rekruti se ne smejo pozivati v službo v hudi zimi je predlagal naš Bedjanič. Predlog je minister sprejel.

Vojni begunci. Krut je paragraf ki določa, da morajo starši sina, ki noče k vojakom ali če pobegne, sami poiskati in ga izročiti vojaški oblasti. Če ga ne najdejo, morajo plačevati ogromno kazen. Tudi občine so odgovorne za dezertarje. Te določbe so naravnost strašne za starše in občine. Naši poslanci so se z vso silo uprli temu, a liberalci in srbski radikali so se upirali in tako je naš predlog žal propadel.

Pri stalnih oprostivah se je prvotno po dolgi borbi v odboru sprejel predlog poslanca Bedjaniča in Škulja, da se stalno oprostijo tisti edinci, čijih starši plačujejo do 60 dinarjev direktnega zemljiškega davka. A kaj se je zgodilo. Pozneje se je sprejel protipredlog liberalca

Lukiniča, da zadostuje višina 5 dim. Taki so demokrati. Tako bodo sedaj po zaslugi demokratov oprostive skoraj nemogoče.

Glede dopustov sta Bedjanič in Škulj dosegla hvala Bogu lep uspeh. Sprejelo se je tudi — po težavni borbi — da dobi vsak kmetski in delavski fant na leto šesttedenski dopust. Za dopust — tje in nazaj — velja prosta vožnja po železnici, kar dosedaj ni bilo. Za to gre hvala krepkima našima poslancema.

Orožne vaje bodo po novem zakonu veliko breme za naše ljudstvo. Vlada je predlagala, da se lahko vsakega pozove do 40 leta vsako leto na 4 tedne, a do 50 leta na 2 tedensko orožno vajo. Bedjanič in Škulj sta predlagala, da se orožne vaje od 32—55 leta sploh ukinejo, sicer pa zadostuje samo 14 dnevno vezbanje. A demokrati in radikali so naš predlog preglasovali.

Prihodnjič opišem grozote tega zakona glede vojaške takse in novih vojaških davkov (remontni fond) in glede oddaje konj in vozov. To so take stvari, da se moramo proti njim boriti z vsemi sredstvi. In v tem času čepi Radič doma v svoji lepi vili.

KAKO SO VINIČARJE VLEKLI ZA NOS.

Ali se še spominjate, viničarji na Slovenskem Stajerskem, kako so vas plačani hlapci srbske radikalne stranke lovili in vam obečavali velike podpore? Ali vam je še v spominu, kako sta znani Verlič iz St. Petra pri Mariboru in Filip Jurkovič iz Gornje Radgone hvalila srbsko radikalno stranko? Menda vam še bo v spominu, da so morali župani v okrajih Maribor, Ptuj in Ljutomer par dni pred 18. marcem popisovati uboge viničarje, češ, da dobijo podporo v znesku 1 milijona in 400 tisoč kron in še par sto brejih krav povrh. Po naročilu voditeljev srbske radikalne stranke so glavarstva naznala županom, da je ta denar že založen pri davčnem uradu v Mariboru in da se bo takoj razdelil po posebni komisiji.

Volitve so minile že davno, a viničarji niso dobili ne vinarja in niti ene kravje dlake. Kje je neki ta denar? Viničarji, tirjajte ga od okrajnega glavarstva in se sklicujte na uradni odlok okrajnega glavarstva z dne 14. marca.

Skoro gotovo je ta denar ukraden ali pa so ga uporabili drugi, t. j. tisti, ki so ga obečavali.

Danes smo dobili iz Beograda poročilo, da so naši poslanci dne 28. junija v tej zadevi vložili ostro interpelacijo na pristojne gg. ministre. Besedilo je naslednje:

Interpelacija

poslanec Franjo Zebota, dr. Josipa Hohnjeca in Ivan Vesenjaka na g. ministra za socialno politiko, na g. ministra notranjih zadev in na g. ministra financ v zadevi izplačila zneska 1 milijona 400.000 K za bedne viničarje v okrajnih glavarstvih Maribor, Ptuj in Ljutomer. G. minister! Glasom uradnega dopisa okrajnega glavarstva v Mariboru z dne 14. marca 1923, števil. 1007-23 je vlada v Beogradu nakazala znesek 1.400.000 K za bedne viničarski stan v okrajnih glavarstvih Maribor, Ptuj in Ljutomer. Isti uradni dopis predpisuje pogoje za doseg podpore.

Kakor nam poročajo občinski uradi, se oglašajo pri-glašeni viničarji ter zahtevajo izplačilo podpore, odnosno pojasnilo, zakaj niso bili deležni podpore. Zato vprašamo:

1. Ali so imenovanim gg. ministrom: ministru za notranje zadeve, ministru za finance in ministru za soc. skrb navedena dejstva znana?

2. Zakaj se ne izplača ta podpora, glasom citiranega uradnega dopisa okrajnega glavarstva deponirana pri davčnem uradu v Mariboru.

3. Ali hoče g. minister za socialno politiko skrbeti, da se ta uradno zagotovljena podpora izplača tem bednim slojem?

4. Ali hoče g. minister financ narediti davčnemu uradu v Mariboru, da izroči naloženo svoto za določene namene?

Prosimo za ustmen odgovor v zbornici.

V Beogradu, dne 28. junija 1923.

Franjo Zebot, Dr. Josip Hohnjec, Ivan Vesenjaka.

IZ SEJE KMETIJSKE DRUŽBE.

Zadnja seja Kmetijske družbe je nudila žalostno sliko neljalnosti. Kod prva točka dnevnega reda je bila razpisana žalna seja za pokojnim predsednikom gosp. Pirc. Samostojni pa so zahtevali, da se rešijo najprej zaostale točke dnevnega reda zadnje seje. Ko se je vkljub temu otvorila žalna seja na podlagi dnevnega reda, so samostojni zapustili dvorano in predsednik jo je moral zaključiti.

Oficijelno žalna seja za pokojnim predsednikom Kmetijske družbe in njenim dolgoletnim, mnogozasluznim glavnim tajnikom se torej ni mogla vršiti radi odsotnosti samostojnežev, kojih pristaš je bil blagopokojni Pirc.

Odpadla je tudi druga točka predpoldanskega dnevnega reda (ogledovanje drevesnice na Poljanah) radi pomanjkanja časa. Po dolgem času se je namreč posrečilo našim odbornikom dokazati samostojnežem, da je sprememba dnevnega reda mogoča samo na postavnih podlagi.

Na popoldanski seji je potem g. predsednik prof. Jarc v navzočnosti samostojnih izvršil prvo točko dnevnega reda in po trikratnem slava-klicu za pokojnim predsednikom G. Pirc in po petminutnem odmoru so ob priliki čitanja zadnjega zapisnika samostojni stavili predlog po spremembi dnevnega reda v tem smislu, da se zaostale točke dnevnega reda zadnje seje izvršijo ta-

kaj po odobrenju zapisnika. Predlog je bil sprejet. Prišla je torej določitev dneva prihodnjega občnega zbora. Samostojni so predlagali nedeljo dne 23. oktobra, kojemu predlogu pa so se naši uprli. Odbornik Brenčič je dejal, da pade ta dan v čas bratve, odbornik Košar je povdarjal, da je nedelja za občni zbor neprikladna, ker so mnogi kmetijski delegati in duhovniki po svojih poslih zadržani. Na predlog odbornika Steblovnika se določi četrtek, dne 8. novembra 1923. Nato se izvrši zrebanje odbornikov. Naši so zopet ugovarjali proti načinu zrebanja, ker pravila nikjer ne kažejo, da bi morali zrebanje štajerci zase in Kranjci zase. Samostojna večina se nikdar ne ravna po pravilih, ampak vedno, kakor ji kaže. Zato bo tudi odgovorna za vse posledice svojih nepostavnih dejanj.

Po rešitvi nekaterih osebnih zadev se proglašajo tajna seja. Po sklepu iste poročila predsednik, da je število članov padlo od 32.000 na 15.000. Omeni tudi, da je vložil rekurz proti cariniški kazni v znesku 775.000 D radi galice. Naredi se tozadevna vloga na ministrstvo. Predsednik prosí, da se izvoli glede sklepanja kupčij ožji odbor, da se razbremenijo odgovornost. Brenčič predlaga, da se naj ne drži prevelikih blagovnih rezerv, radi nestalnosti valute. Se odobri in izvolijo se: predsednik Jarc, tajnik Lah, podpredsednik Pipan, svetnik Rohrman, predstojnik blagovnega oddelka Šmid, za naročevanje galice pa še odborniki Košar, Bajuk in Skalicky. Po dolgi in vsestranski debati v katero so posegli vsi odborniki, se reši na to vprašanje: S čim se naj bavi blagovni oddelk Kmetijske družbe. Družba bo imela v jeseni 6—8000 sadnih drevesc na razpolago. Glede zrebčarne se vložijo protesti.

Iz tajnikovega poročila se povzame, da je družbeni pašnik Ivje pri Radečah dal na dražbi 6710 D. Preizkušnje z umetnimi gnojili se bodo nadaljevale. Oddelk za kmetijstvo je poročal, da ne plača povišane stanarine za podkovo šolo. Na štajersko se je potom Kmetijske družbe oddalo 24 plemenitih mrjascev za polovično ceno; drugo polovico je krila subvencija.

Sklene se študirati vprašanje, jeli ne bi bilo dobro ustanoviti pri družbi strokovno posvetovalnico, na katero bi se obračali kmetje, za slučaj nakupa gospodarskega orodja, kakor n. pr.: trilerjev, veterinjakov, mltilnic in drugih strojev, ker hodijo po deželi razni agentje, ki ponujajo manjvredno blago ter delajo ljudstvu napačne proračune. Tajnik je še poročal o lepih uspehih gospodinjske šole v Marjanišču, nato pa so se sprejeli nekateri novi udje in potrdile tri nove podružnice.

Kot zadnja točka te seje se je izvršila razdelitev podpor za vinske razstavljalce. V poštev je prišel samo vinarski in sadjarski odsek Kmetijske družbe v Mariboru in Društvo vinogradnikov na Dolenskem. Predlog, da bi naj prvi dobil od skupne svote 18.000 din. samo 3000 din., Dolenci pa 15.000 din., so naši odločno zavrnili. Odbornik Košar je povdarjal, da je dobiček, katerega izkazuje vinarski in sadjarski odsek v Mariboru, samo plod idealne požrtvovalnosti štajerskih vinogradnikov, ki so po večini dali svoja odseku brezplačno na razpolago. Predlagal je vsakemu polovico. Sprejet pa je bil s samostojnimi glasovi posredovalni predlog odbornika Bajnka, da se naj izplača vinorejskemu odseku 6000 din., dolenskem vinogradnemu društvu pa 12.000 din. Proti temu sklepu se vložijo prizivi.

Naše prireditve.

Dekliški tabor za dekanijo Hoče in sosednje župnije se vrši v nedeljo, dne 15. julija, na Ptujski gori po sledečem sporedu: 1. Okoli 8. ure zbirališče pri kapeli v Župečji vasi, odkoder se vrši skupna procesija na Goro. 2. Ob pol 10. uri pridiga in slovesna sv. maša. Po sveti maši zborovanje zunaj cerkve in nastop govornic in govornika iz Maribora. 3. Popoldne ob pol dveh litanije s kratkim sklepnim nagovorom. Dekleta hoče dekanije in sosednjih dekanij, udeležite se tabora v velikem številu! — Tajništvo SKSZ v Mariboru.

Mladenci, v St. Janžu v nedeljo, dne 15. julija t. l. V nedeljo, dne 15. julija, se priredi ob lepem vremenu v St. Janžu prvi veliki mladeniški tabor za celo Dravsko polje. Vodstvo tabora je prevzela iz posebne naklonjenosti Kat. omladina v Mariboru, ki bo nastopila z vsemi tremi dogbami, pevskim zborom ter lahko atletiko. Spored: Ob 9. uri sprejem mladeničev iz sosednjih župnij, ki se bodo pravočasno javili župnemu uradu v St. Janžu; ob pol 10. uri slavnostni govor (p. Pavel Potočnik) s sv. mašo; ob pol dveh nagovor s petimi litanijami. Po cerkveni pobožnosti skupni odhod na zborovalni in veselični prostor, kjer bodo govorili različnih zastopnikov, deklamacije, petje, sviranje treh godb in prosta zabava z ribolovom, ameriškim zaporom itd. Mladenci celega dravskega polja, prihitite v prav obilnem številu na prvi mladeniški tabor, da si damo smernice za nadaljnjo uspešno delovanje v svojo in naroda korist! Torej na svidenje!

Orlovska prireditve v Makolah. Dne 8. julija t. l. prirede makolski Orli javen nastop, za katerega vlada že sedaj splošno zanimanje med okoličani. Priprave za slavnostni dan so že v polnem teku. Orli in Orlice, pa tudi druga mladina kar tekmujejo v tem, kdo bo lepše svoj prostor okrasil, tako, da bo veselica izpadla kar najlepše. Očetje in matere ter drugi bodete pač iz srca privoščili mladini ta dan. Videli pa bodete tudi in spoznali, kaj je mladinska orlovska organizacija in kaj se vse lepega mladina nauči. Starši bodete lahko ponosni na svoje sinove in hčere, da jih imate v naših vrstah in v naših organizacijah. Orlovska slavnost v Makolah pa nima pomena samo za Makole, ampak za celo Dravinjsko dolino, posebno za slovenjebistriški okraj. Ravno tukaj je še orlovska organizacija najmanj razvita. Ze-

limo in upamo, da se bode orlovska zavest iz makolskega orlovskega tabora razširila še v druge sosedne kraje, kjer se ni te organizacije. Zatorej pa vljudno vabimo vse naše sosedne goste, da se udeležijo naše slavnosti.

Savinjsko-orlovske okrožje priredi Orlovski dan v Šoštanju v nedeljo, dne 22. t. m. Spored: Predpoldan: 1. Sprejem došlih bratov in sester ter gostov na kolo-dvoru. 2. Ob četrti na 10. uro pohod na Glavni trg k sv. maši. 3. Ob pol 10. uri pri Marijinem kipu slovesna pridiga in sv. maša. Med mašo svira godba in poje pomnožen pevski zbor. 4. Ob pol 11. uri slavnostno orlovske zborovanje, med drugimi govori tudi zastopnik Orlovske podzveze iz Ljubljane. Popoldan: 5. Ob pol dveh slovesne večernice v župni cerkvi. 6. Ob pol treh javna telovadba na telovadišču v Smihelu. Nastop članov, članic in obojega naraščaja. Za okrepčila bo dovolj poskrbljeno. 7. Ob 6. uri tekmovalni nastop pevskih zborov. 8. Ob devetih razstankih. Sodeluje polnoštevilna rudarska godba iz Trbovelj. Vabimo vse, da se udeležijo našega dneva. Na vseh postajah Celje—Dravograd do Šoštanja in nazaj polovična vožnja. Izkaznice se dobe pri okrožju v St. Pavlu pri Preboldu in pri odseku Šoštanj. Naznanite število udeležencev, da se izkaznice dopošljejo.

Veselica županov mariborskega političnega okraja. Dne 5. junija so se v imenu Kmetijske zveze povabili vsi bivši in sedanji župani na sestanek v gostilno Orovič v Mariboru in tamkaj so sklenili, da priredi veselico dne 5. avgusta t. l. v Hočah v gostilni g. Santla. Ob pol 10. uri sv. maša, potem skupni obed pri gospodu Santlu, za skupni obed se mora vsak javiti in poslati za osebo 10 D predplačila. Veselica se vrši v vseh prostorih Santlove gosilne. Na razpolago dva velika vrta, ki bosta lepo prirejena. Na vsopredju: godba, petje, šaljive točke in raznovrstne druge vesele in zabavne. Čisti dobiček je namenjen v dobrotelne namene. K veselici, ki se vrši ob vsakem vremenu so povabljeni župani (stari in mladi), občinski svetovalci in odborniki z družinami, kakor tudi vsi drugi možje. Opozarjamo in prosimo vse župane mariborskega okraja, da že sedaj agitirajo za častno udeležbo iz vseh krajev. Železniška zveza v Hoče je od vseh strani zelo ugodna. Skoro vsako uro vozi osebni vlak. Za pripravljajni odbor: Jakob Florjančič, Jožef Vauhnik, Fr. Santl.

Marijanski shod mladeničev in mož zadnje nedelje pri St. Petru niže Maribora se je vršil ob najlepšem vremenu in ob obilni udeležbi, navzlic temu, da je lepo vreme marsikatero zadržalo doma vsled obilega dela na travnikih. Javno zborovanje se je pričelo po končanem cerkvenem opravilu na Gori, kjer je imel č. g. p. Gabrijel pridigo, polno lepih navodil za življenje mladeničev in mož. Zborovanju je predsedoval g. stolni župnik Moravec. Kot glavna govornika sta nastopila č. g. p. F. Ramšak in g. Stabej, kojih govora sta bila z navdušenjem sprejeta ter bosta gotovo mnogo pripomogla k poglobitvi verskega življenja med moštvom. Nastopili so tudi trije fantje z lepo zasnovanimi govori. Ostali vsled kratkega časa niso prišli na vrsto. Brzjavni pozdrav je poslal zborovalec iz Beograda poslanec Žebot. Vdanostni pozdrav se je poslal prevz. škofu g. dr. Karlinu v Konjice, kjer se je ta dan vršila sv. birma.

Tedenske novice.

P. n. občinstvo se ponovno opozarja, da upravištvo na vprašanja brez priložene poštnine ne odgovarja.

Kraljica Marija bo porodila na Bledu. Naša kraljica se je odločila, da bo za časa poroda bivala na Bledu. Srečni dogodek pričakujejo za mesec september. Ob tem času bo tudi mati naše kraljice, rumunska kraljica, bivala na Bledu.

Proti kuluku v Sloveniji. Kaj je «kuluk»? Turška tlaka. Nekdaj so turške paše predpisovali ubogemu kmetu in delavskemu ljudstvu v Srbiji tlako in roboto. Morali so seljaki gospodi graditi mostove, ceste in grajščine ter lomiti in točiti kamenje. Kmet in živina, vse je moralo delati roboto. To se od tedaj imenuje «kuluk». In sedanja srbska radikalna vlada, ki po Radičevi zaslugi sedi v Beogradu, je vložila predlog, da se naj po celi državi uvede dolžnost tlake (kuluk) za vse ljudi. Vsak bi moral po 14 dni na leto na državnih cestah točiti kamenje in ga razvažati na vse strani. To bi bilo suženjsko delo. Vlada se je kapricirala in ni hotela odnehati. A slovenski poslanci so udarili in zaprotopali v narodni skupščini in niso prej mirovali, da so zmagali proti vladi. Minister Uzunović je v soboto, 30. junija, izjavil v državnem zboru, da se uda zahtevi slovenskih poslancev. Če Slovenci ne marajo kuluka, ga vlada v Sloveniji ne bo upeljala. Težka je bila borba proti kuluku, a vendar bo Slovenija po zaslugi svojih poslancev oteta tega srednjeveškega zla.

Za naše ceste. Slovenski poslanci so se zadnje 14 dni neprestano borili za nove cestne zveze in za zboljšanje doseđanjih okrajnih in državnih cest. V začasnem proračunu za mesec julij, avgust in september (dvanajstine) je beogradska vlada določila za ceste v Sloveniji samo 2.600.000 dinarjev, a za ceste in mostove v Srbiji okoli 140 milijonov. Proti tej gorostasni krivici so se slovenski poslanci v finančnem odboru in v celi zbornici borili z vsemi silami. In minister se je moral udati. Naši poslanci so dosegli, da se je naknadno določilo za tri mesece 4 milijone dinarjev več za ceste in mostove v Sloveniji. Tako bodo dobili sedaj okrajni zastopi dovolj sredstev za vzdrževanje cest, ob enem pa se bo lahko nadaljevala zgradba novih cest in mostov. Stavili so tudi obširen predlog, katere ceste v Sloveniji se naj poddržavijo, kateri mostovi gradijo in

kje se naj zidajo nove cestne zveze. Ta obširen predlog bomo objavili v eni prihodnjih številkih.

Beseda o razmerah v agrarnem uradu v Mariboru. V seji narodne skupščine dne 26. junija je posl. Falež govoril med drugim sledeče: «Agrarni uradi v Sloveniji so povečini institucije demokratske ter Samostojne kmetijske stranke. Tako je n. pr. pri okrožnem agrarnem uradu v Mariboru nastavljen kot vodja urada neki dr. Stefančič, ki ni samo zagrižen demokrat, ampak tudi aktivni član mariborske razbojniške Orjune. (Burni medklici: Ali slišite, g. minister, kake ljudi imate v svojem uradu?) Pri tem uradu je bil tudi zaposlen inženjer Vedernjak, o katerem je znano, da je organiziral in vodil tolovajski napad na Cirilovo tiskarno v Mariboru. Ta Vedernjak je glavni krivec uničevanja strojev v Cirilovi tiskarni. Radi tega rokovanja strojev ponočnega napada je bil uradnik agrarnega urada Vedernjak več tednov v preiskovalnem zaporu. Od državnega pravdnštva je sedaj Vedernjak obtožen hudodelstva. Ministrstvo agrarne reforme je Vedernjaka sicer suspendiralo, a vodja dr. Stefančič je na lastno roko Vedernjaka takoj ko je bil začasno izpuščen iz zapora nastavljal kot uradnika pri agrarnem uradu. (Medklici: To je lopovščina!) In ta Vedernjak se od 20. marca 1923 naprej vozi od kraja v kraj in vrši funkcije agrarnega uradnika. Vedernjak deli zemljo svojim pristašem, jemlje zemljo ubogim viničarjem, najemnikom, invalidom in bajtarjem ter jo daje posebno v ptujskem in mariborskem okraju takim ljudem, ki zemlje ne potrebujejo, a so pristaši demokratske in Samostojne kmetijske stranke. (Medklici: In korupcionisti!) Vedernjak polaga dr. Stefančiču račune za ta potovanja in partizansko delo in dr. Stefančič te račune izplačuje. (Medklici: Čujte, čujte, g. minister!) Tako gazi vodja agrarnega urada ne samo zakon, ampak nastavlja ljudi, ki so pod kriminalom. Ministrstvo agrarne reforme je bilo že opetovano opozorjeno na te gorostasne nedostatke, a še vedno pripušča take nezakonitosti. Ali je potem čuda, da narod nima nobenega zaupanja v tak državni urad!

Nemški poslanci v narodni skupščini so res čudni tički. Ko se je šlo za to, ali skupščina sprejme vladin predlog o strašnih novih davkih in je srbski radikalni vladni stranki šla trda za večino, so jo Nemci korajžno odkurili od seje, da so tako vladi zagotovili večino. Pri glasovanju v soboto, dne 30. junija, ko je vlada imela vsled mobilizacije vseh svojih poslancev zasigurano večino, so šele Nemci glasovali proti. Nemški poslanci so silno sladki in mili v vladinovi. Ze vedo zakaj! Ali pa se bodo sladko držali tisti nemški in nemškutarski volilci, ki so dne 18. marca metali kroglice v šesto skrinjico, je drugo vprašanje. Po zaslugi svojega posl. Schauerja, Kraftha in drugih nemških poslancev Beograda, se bodo pri plačevanju zvišanih davkov — držali menda precej kislo.

Občine in župani bi naj bili v bodoče odgovorni, če kdo poškoduje brzjavne ali telefonske droge. Ta določba je bila v predlogu zakona o dvanajstinah. Večje bedastoče si srbijski vladni centralisti niso mogli izmisliti. Kaki lopovi bi podrli droge, a zato bi bil naj odgovoren župan. V drog bi udarila strela ali ga podrli sneg in vihar, odgovoren župan in plačaj občina vso škodo! Naši poslanci Pušenjak, dr. Kulovec in Žebot so v finančnem odboru pobijali ta brezmiselni in krivični paragraf tako dolgo, da je minister moral popustiti. Odnehala je na pritisk naših poslancev tudi večina finančnega odbora. Tako so naši zastopniki dosegli, da se ta bedastoča popolnoma črta iz zakonskega predloga. Kontrola in opozicija, ki jo vršijo naši poslanci v Beogradu, je nujno potrebna. To se je pokazalo pri kuluku in tudi v tej zadevi.

Vun z balkansko grdobijo iz Slovenije! Poslanci Ljudske stranke so po g. Vrečku protestirali v narodni skupščini proti srbskim poštnim nakaznicam. Hvalježni s svojim za to vsi, ki še čutimo slovensko. Prosimo pa tudi, naj protestirajo proti samosrbskim obvestilom, oziroma dostavnicam priporočenih pisem. Ljudje dobijo tisti veliki papir s samosrbskim besedilom in se ustrašijo, češ: Ze zopet nov davek! Zakaj danes imamo tako demokracijo, da je edina pravica navadnega človeka ta: Plačaj, brate! Potem hodijo s tistim papirjem od Poncija do Pilata, da izvejo, kaj pomeni in da morajo z njim na občino, s čimer zamude večasih po pol dneva. Ali v Beogradu in pri poštnem ravnateljstvu v Ljubljani mislijo, da Slovenci pisma kradejo? Morda je to navada kje spodaj na Balkanu. Zato pravimo: Iz Slovenije vun s to balkansko grdobijo!

Podeželskim društvom! Zadnji čas se podeželska društva zelo živahno obračajo na upravo Ljudskega odra v Mariboru radi iger, garderobe, maskerskega materiala itd. Ljudski oder bo vsem tem zahtevam po možnosti ugodil. Vpoštevajo pa naj društva, da je naš Ljudski oder nova in mlada organizacija, ki se mora boriti s težkimi gmotnimi skrbmi. Z igrami bo ustregel, v kolikor jih ima v zalogi. Nabava novih rokopisov pa je združena z velikimi stroški. Garderobe in maskerskega materiala oder trenutno nima v zalogi. Pač pa bo tozadevno lahko uspešno posređoval. Za te stvari se je torej obrniti na upravo vsaj že 10 dni pred predstavo z navedbo dneva, ko bo zastopnik društva stvari osebno prevzel. Živahno dopisovanje društev z Ljudskim odrom dokazuje, kako nam je bil Ljudski oder potreben. Pomniti pa je treba, da bo mogel svojo nalogo vršiti le ob zadostni podpori naših društev. Vsi za enega, eden za vse!

Mariborske novice. V četrtek prejšnjega tedna se je pripeljal s popoldanskim brzovlakom v Maribor novi lavantinski škof dr. Andrej Karlin. Pred stolno cerkvijo in škofijo se je zbrala velika množica ljudstva, ki je pričakovala svojega novega višjega pastirja. Mnogošte-